

FREMGANG I UDDANNELSE: Første bevægelser i Integrationsbarometeret

Regeringen lancerede det nationale integrationsbarometer i november 2012 med det formål at synliggøre regeringens mål for integrationsindsatsen og følge udviklingen mod målene år for år. Barometerets første målinger viser fremgang på uddannelsesområdet, mens der ikke er sket udvikling på beskæftigelsesområdet eller inden for offentlig forsørgelse og kriminalitet. Barometeret viser desuden de første statusmålinger inden for medborgerskab, ligebehandling, selvbestemmelse, dansk-kundskaber og udsatte boligområder.

De første resultater fra integrationsbarometeret viser en positiv udvikling på uddannelsesområdet, mens der i forhold til beskæftigelsesområdet og kriminalitet er tale om status quo. Andelen af offentligt forsørgede er ligeledes uændret (se oversigt over status og udvikling på de fire områder i tabel 1).

Det nationale integrationsbarometer

Integrationsbarometeret skal synliggøre regeringens mål for integrationsindsatsen og vise udviklingen mod målene år for år – både på landsplan og i de enkelte kommuner. Barometeret bidrager til, at alle aktører på integrationsområdet arbejder mod de samme mål, og at der gribes ind i tide, hvis udviklingen ikke er tilfredsstillende.

Barometeret fokuserer på indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, idet tidligere analyser viser, at denne målgruppe står over for de største udfordringer, når det gælder integration.

Integrationsbarometeret består af et landsdækkende barometer og 98 lokale barometre, der viser udviklingen i de enkelte kommuner.

Det landsdækkende integrationsbarometer måler udviklingen inden for ni områder af integrationsindsatsen: Arbejde, uddannelse, dansk kundskaber, medborgerskab, ligebehandling, selvbestemmelse, forsørgelse, udsatte boligområder og kriminalitet. Hvert område måles ved hjælp af én eller flere indikatorer. Udviklingen måles primært på baggrund af data fra Danmarks Statistik og fra en årlig spørgeskemaundersøgelse.

De lokale integrationsbarometre måler udviklingen i de enkelte kommuner på følgende områder: Arbejde, uddannelse, dansk kundskaber, forsørgelse, udsatte boligområder og kriminalitet. Formålet er at give et overblik over den lokale udvikling i forhold til de nationale mål, hvor der findes statistik på kommunalt niveau. Dette overblik kan være nyttigt, da den lokale integrationsindsats omfatter mange indsatsområder og dermed involverer en række aktører. De aktører, der skal samarbejde om opgaven, sidder i forskellige forvaltninger, kontorer og enheder på rådhuset eller i forskellige institutioner uden for rådhuset.

De lokale integrationsbarometre giver også kommunerne et grundlag for at følge udviklingen i andre kommuner. Det gør det muligt for kommunerne at udveksle erfaringer med hinanden om udviklingen og om effektive integrationsindsatser.

Der er ikke sammenlignelige vilkår i kommunerne. Ved sammenligningen af kommunerne skal der derfor tages forbehold for de forskellige lokale forhold samt forskelle i indvandrere og efterkommeres baggrund. Regeringen har igangsat benchmarkinganalyser af kommunernes integrationsindsats på udvalgte områder som fx beskæftigelse og uddannelse. Disse benchmarkinganalyser vil netop tage højde for de forskellige vilkår i kommunerne.

Fortsat et betydeligt gab i beskæftigelse

Et arbejde giver den enkelte borger mulighed for at forsørge sig selv og bidrage til fællesskabet. Indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse (i det følgende betegnet som nydanskere) har ikke samme tilknytning til arbejdsmarkedet som personer med dansk oprindelse. Derfor er det relevant at måle på, hvorvidt afstanden mellem andelen af nydanskere i beskæftigelse og andelen af personer med dansk oprindelse i beskæftigelse stiger eller falder. Udviklingen måles således ved hjælp af en indikator, der beregner *beskæftigelsesgab*,

det vil sige forskellen i beskæftigelsesfrekvensen for nydanskere og for personer med dansk oprindelse.

I 2012 viser barometerets måling et beskæftigelsesgab på 27 procentpoint mellem de 25-64-årige nydanskere og personer med dansk oprindelse. Beskæftigelsesgabets mellem de to befolkningsgrupper er uændret fra 2011 til 2012. Det skyldes, at beskæftigelsesfrekvensen for de 25-64-årige med ikke-vestlig oprindelse var 50 procent i både 2011 og 2012, og at beskæftigelsesfrekvensen for personer med dansk oprindelse i samme aldersgruppe var 77 procent i begge år.

Tabel 1: De første udviklingstendenser i integrationsbarometeret

Mål/indikator	Status (seneste måling)	Udvikling siden første måling
Mål 1 – Arbejde Flere indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse skal i arbejde		
Beskæftigelsesgabets mellem 25-64-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse og personer med dansk oprindelse	27 procentpoint (1. januar 2012)	0 procentpoint
Mål 2 – Uddannelse Flere indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse skal gennemføre en ungdomsuddannelse og en videregående uddannelse		
Andelen af indvandrere (ankommet som 0-12-årig) og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, der opnår karakteren 2 eller derover ved 9. klasses afgangsprøve i skriftlig dansk og matematisk problemløsning	83 procent (skoleåret 2011/2012)	6 procentpoint
Andelen af 20-24-årige indvandrere (ankommet som 0-12-årig) og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, der mindst har gennemført en ungdomsuddannelse	53 procent (1. januar 2012)	2 procentpoint
Andelen af 25-39-årige indvandrere (ankommet som 0-12-årig) og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, der har gennemført en videregående uddannelse	24 procent (1. januar 2012)	1 procentpoint
Mål 7 – Forsørgelse Færre indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse på offentlig forsørgelse		
Forsørgelsesgabets mellem 16-66-årige fuldtidspersoner på offentlig forsørgelse blandt indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse og personer med dansk oprindelse	15 procentpoint (2012)	0 procentpoint
Mål 9 – Kriminalitet Færre indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse begår kriminalitet		
Andelen af 15-29-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, der bliver dømt for straffelovsovertrædelser	6 procent (2011)	0 procentpoint

Kommuner som Lemvig (-5 procentpoint), Sorø og Assens (begge -4 procentpoint) markerer sig ved at have reduceret beskæftigelsesgabet mest. Derimod er kommuner som Morsø (+5 procentpoint) og Favrskov (+4 procentpoint) blandt dem, hvor beskæftigelsesgabet er øget mest.

Det går frem på uddannelsesområdet

Uddannelse har afgørende betydning både for den enkelte og for samfundet som helhed. Det er regeringens mål, at 95 procent af en ungdomsårgang skal gennemføre mindst en ungdomsuddannelse i 2015 og 60 procent en videregående uddannelse i 2020. For at disse mål for en hel ungdomsårgang kan nås, er det vigtigt, at også flere nydanskere gennemfører en ungdomsuddannelse og en videregående uddannelse. Barometeret fokuserer på indvandrere ankommet i en tidlig alder og efterkommere, da de er vokset op i Danmark og bør have det samme uddannelsesniveau som unge med dansk oprindelse.

Udviklingen på uddannelsesområdet måles gennem tre indikatorer: Andelen af elever, der får karakteren 2 eller derover ved 9. klasses afgangsprøve i skriftlig dansk og matematisk problemløsning; andelen af 20-24-årige, der har gennemført mindst en ungdomsuddannelse; og andelen af 25-39-årige, der har gennemført en videregående uddannelse.

Barometeret viser en fremgang på alle tre indikatorer fra 2011 til 2012:

- 83 procent indvandrere (ankommet som 0-12-årige) og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse opnår karakteren 2 eller derover ved 9. klasses afgangsprøve i skriftlig dansk og matematisk problemløsning i 2012. I 2011 var denne andel 77 procent.
- 53 procent af de 20-24-årige indvandrere (ankommet som 0-12-årige) og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse havde mindst gennemført en ungdomsuddannelse i 2012. I 2011 var denne andel 51 procent.
- 24 procent af de 25-39-årige indvandrere (ankommet som 0-12-årige) og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse havde gennemført en videregående uddannelse i 2012. I 2011 var det 23 procent.

I en lang række kommuner har udviklingen på uddannelsesområdet været meget positiv. Kommuner som Frederikssund (+27 procentpoint) samt Rudersdal og Fredensborg (begge +21 procentpoint) har haft den største fremgang i forhold til 9. klasses afgangsprøve i skriftlig dansk og matematisk problemløsning blandt indvandrere og efterkommere.

Andelen af 20-24-årige nydanskere med mindst en afsluttet ungdomsuddannelse steg mest i Solrød Kommune (+27 procentpoint), mens Faxe Kommune (+10 procentpoint) og Vejen Kommune (+8 procentpoint) har haft den største positive udvikling i andelen 25-39-årige af indvandrere og efterkommere med en gennemført videregående uddannelse.

Forsørgelsesgab er uændret

Det er en udfordring for velfærdssamfundet, når borgere i den erhvervsaktive alder modtager offentlig forsørgelse i stedet for at arbejde eller uddanne sig. Desværre er andelen af nydanskere på offentlig forsørgelse særligt høj.

Barometeret måler udviklingen på området ved hjælp af en indikator, der beregner *forsørgelsesgabet*, dvs. forskellen i andelen af 16-66-årige fuldtidsmodtagere af offentlige forsørgelsesydelse (med undtagelse af sygedagpenge og efterløn) blandt nydanskere og blandt personer med dansk oprindelse.

Barometeret viser et forsørgelsesgab på 15 procentpoint i 2012, idet andelen af fuldtidspersoner på offentlig forsørgelse blandt nydanskere var på 30 procent, mens andelen blandt

personer med dansk oprindelse var på 15 procent. Forsørgelsesgabet mellem de to befolkningsgrupper er uændret fra 2011 til 2012.

Forsørgelsesgabet steg mest i Struer, Odder og Kerteminde Kommuner (alle +4 procentpoint). Blandt de kommuner, der har oplevet et fald i forsørgelsesgabet er Albertslund, Bornholm, Ikast-Brande og Vordingborg (alle -1 procentpoint).

Andel af unge mænd, der begår straffelovsovertrædelser, er uændret

Kriminalitet er et alvorligt problem først og fremmest for kriminalitetens ofre og for samfundet som helhed, men også for dem, der begår kriminaliteten. Kriminaliteten blandt unge nydanske mænd med ikke-vestlig oprindelse er særligt høj sammenlignet med andre befolkningsgrupper.

Barometeret viser, at 6 procent af de 15-29-årige nydanske mænd var dømt for straffelovsovertrædelser i 2011. Til sammenligning var det 2 procent blandt 15-29-årige mænd med dansk oprindelse. Udviklingen fra 2010 til 2011 har været uændret – både blandt nydanske mænd og blandt mænd med dansk oprindelse.

Fredericia, Odsherred og Gribskov Kommuner (alle -4 procentpoint) har reduceret andelen af nydanske mænd, der bliver dømt for straffelovsovertrædelser, markant fra 2010 og 2011. Derimod har Langeland Kommune (+10 procentpoint), Lolland Kommune (+5 procentpoint) og Hillerød Kommune (+4 procentpoint) oplevet den største stigning i andelen af 15-29-årige nydanske mænd, der er dømt for straffelovsovertrædelser.

De første statusmålinger

Barometeret måler medborgerskab, ligebehandling og selvbestemmelse gennem en årlig spørgeskemaundersøgelse. Resultaterne fra den første undersøgelse, der blev gennemført i efteråret 2012, danner grundlaget for de første statusmålinger på de tre områder. Resultater fra næste undersøgelse forventes at ligge klar primo 2014, hvorefter udviklingen vil kunne vises for disse mål (se oversigten over de første statusmålinger i tabel 2).

Flertallet af nydanskere er politisk aktive

Regeringen ønsker et Danmark, hvor alle uanset baggrund føler sig velkomne og tager aktivt del i fællesskabet. Det er derfor vigtigt, at nydanskere oplever, at deres indsats i samfundet anerkendes. Flere nydanskere skal deltage i foreningslivet, der bidrager til at styrke den enkeltes netværk og skabe fællesskab, og flere skal deltage aktivt i samfundslivet generelt.

Barometeret måler medborgerskab ved hjælp af tre indikatorer. De første statusmålinger på baggrund af spørgeskemaundersøgelsen viser, at:

- 48 procent af nydanskere oplever, at andre i Danmark anerkender den indsats, som personer med indvandrerbaggrund yder i samfundet. Til sammenligning oplever 36 pct. af personer med dansk oprindelse, at andre i Danmark anerkender den indsats, som personer med indvandrerbaggrund yder i samfundet.
- 55 procent af nydanskere er medlem af en forening. Det samme gælder 82 pct. af personer med dansk oprindelse.
- 64 procent af nydanskere er politisk aktive i det danske samfund. Det samme gælder 82 pct. af personer med dansk oprindelse.

Hver anden oplever at bliver diskrimineret

Diskrimination og social udstødelse af nydanskere er ikke acceptabelt og udgør en barriere for integrationen i det danske samfund.

Resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen viser, at 48 procent af nydanskere inden for det seneste år har oplevet at blive diskrimineret på grund af deres etniske baggrund.

Hver fjerde ung nydansker oplever social kontrol

Alle borgere skal have lige muligheder for og frihed til at foretage egne valg i livet. De unge skal kunne vælge den kæreste og ægtefælle, de ønsker, samt deres uddannelse og venner. Desuden er det vigtigt, at de unge allerede fra barns ben oplever, at piger og drenge behandles lige og er lige meget værd.

Barometeret måler selvbestemmelse ved hjælp af tre indikatorer. De første statusmålinger på baggrund af spørgeskemaundersøgelsen viser, at:

- 24 procent af de 18-29-årige nydanskere oplever, at deres familie begrænser deres selvbestemmelse med hensyn til valg af kæreste og ægtefælle.
- 6 procent af de 18-29-årige nydanskere oplever, at deres familie begrænser deres selvbestemmelse med hensyn til valg af uddannelse og venner.
- 4 procent af de 18-29-årige nydanskere tilslutter sig *ikke* ligestilling mellem mænd og kvinder.

Seks ud af ti indvandrere har ikke problemer med dansk

Gode danskkundskaber er en forudsætning for en vellykket integration i det danske samfund. Det er derfor vigtigt, at alle nye borgere og deres børn lærer dansk. Nydanskere, der kommer til Danmark, har ret til danskuddannelse i tre år. Desuden har nydanske børn mulighed for at forbedre deres danskkundskaber i daginstitutioner og skoler gennem bl.a. sprogstimulering.

Udviklingen mod regeringens mål belyses gennem tre indikatorer og viser, at:

- 89 procent af indvandrere (ankommet i alderen 0-12 år) med ikke-vestlig oprindelse opnår karakteren 2 eller derover ved 9. klasses afgangsprøve i mundtlig dansk og retskrivning.
- 60 procent af indvandrere med ikke-vestlig oprindelse oplever slet ikke eller i mindre grad problemer med deres danskkundskaber.
- 56 procent af kursister omfattet af integrationsprogrammet (dvs. nyankomne flygtninge og familiesammenførte udlændinge) bestod en prøve i dansk inden 3 år fra påbegyndelsen af danskuddannelse.

Målingen af den første indikator (andelen, der opnår karakteren 2 eller derover ved 9. klasses afgangsprøve i mundtlig dansk og retskrivning) kan kun vises for 13 kommuner på grund af målgruppens begrænsede størrelse. Blandt de 13 kommuner ligger Sønderborg, Randers og Fredericia højest (henholdsvis 97, 96 og 93 procent), mens Høje-Taastrup Kommune og Køge Kommune ligger lavest med henholdsvis 73 procent og 76 procent.

Andelen af kursister omfattet af integrationsprogrammet, der består en prøve i dansk inden tre år fra påbegyndelsen af danskuddannelse, er højest i Rebild, Norddjurs og Varde Kommuner (henholdsvis 86, 82 og 80 procent). Viborg, Billund og Middelfart er de kommuner, hvor denne andel er lavest (henholdsvis 19, 30 og 33 procent).

33 udsatte boligområder på landsplan

Regeringen vil reducere antallet af udsatte boligområder. Også disse områder skal være levende og attraktive og indbyde mange til at bosætte sig i dem. Det er regeringens mål, at antallet af udsatte boligområder skal være reduceret med minimum en fjerdedel i 2016 og halveret inden 2021.

Barometeret viser, at 33 boligområder var på listen over særligt udsatte boligområder fra Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter i 2012.

Næste måling forventes i oktober 2013. Herefter vil udviklingen kunne vises.

Tabel 2: De første statusmålinger i integrationsbarometeret

Mål/indikator	Status (første måling)
Mål 3 – Danskundskaber	
Flere indvandrere skal lære dansk	
Andelen af indvandrere (ankommet som 0-12-årig) med ikke-vestlig oprindelse, der opnår karakteren 2 eller derover ved 9. klasses afgangsprøve i mundtlig dansk og retskrivning	89 procent (skoleåret 2011/2012)
Andelen af indvandrere med ikke-vestlig oprindelse, der slet ikke eller i mindre grad oplever problemer med deres danskundskaber	60 procent (2012)
Andelen af kursister omfattet af integrationsprogrammet, der består en prøve i dansk inden 3 år fra påbegyndelse af danskuddannelse	56 procent (2012)
Mål 4 – Medborgerskab	
Flere indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse skal føle sig inkluderet i det danske samfund og deltage i samfundslivet	
Andelen af indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, der oplever, at personer med indvandrerbaggrund bliver anerkendt for deres indsats	48 procent (2012)
Andelen af indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, der er medlem af en forening	55 procent (2012)
Andelen af indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, der er politisk aktive	64 procent (2012)
Mål 5 – Ligebehandling	
Færre indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse oplever forskelsbehandling	
Andelen af indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, der oplever diskrimination på grund af deres etniske baggrund	48 procent (2012)
Mål 6 – Selvbestemmelse	
Færre unge indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse oplever begrænsninger i deres selvbestemmelse over eget liv	
Andelen af 18-29-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, der får begrænset deres frihed og selvbestemmelse af deres familie med hensyn til valg af kæreste eller ægtefælle	24 procent (2012)
Andelen af 18-29-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, der får begrænset deres frihed og selvbestemmelse af deres familie med hensyn til valg af uddannelse og venner	6 procent (2012)
Andelen af 18-29-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, der ikke tilslutter sig ligestilling mellem kønnene	4 procent (2012)
Mål 8 – Udsatte boligområder	
Færre udsatte boligområder	
Antal udsatte boligområder	33 (1. oktober 2012)